

NAUČNÁ STEZKA | Tůně U Hajske

Přírodní památka

Přírodní památka Tůně u Hajske zahrnuje území o rozloze necelých 7 ha. Zřízena byla vyhláškou Okresního národního výboru ve Strakonících v roce 1985 za účelem ochrany soustavy tůní v nivě Otavy. Lokalita představuje doslova ostrůvek v kulturní krajině s ojedinělým biotopem v intenzivně zemědělsky využívané nivě Otavy, který se zachoval jen díky špatným možnostem využití pro intenzivní hospodaření. I když se jedná o náhradní společenstva na uměle vytvořeném stanovišti, pro celou řadu druhů představuje tento typ biotopu jedno z posledních možných míst výskytu v širším území.

Geologický podklad v těchto místech tvoří holocenní říční štěrkopískové sedimenty promíšené s náplavovými hlinami. Členitý reliéf zdejší přírodní památky je pozůstatkem středověkého rýžování zlata a novodobé těžby štěrkopísků. Celá plocha chráněného území je mírně zahloubena pod úroveň okolního terénu a těžbou poznamenaný terén je velmi nerovný.

Na této ploše je soustředěno množství zatopených jam (několik desítek) a zazemněných depresí. Tůňky jsou nejčastěji oválného tvaru, jejich velikost se pohybuje od 1 - 2 metrů v průměru, největší mají přes 10 metrů v průměru.

V minulosti byla zřejmě většina plochy přírodní památky využívána jako pastvina, některé části případně jako jednosečné louky. Ve druhé polovině 20. století byla plocha v podstatě opuštěna a sukcese se začala rychle projevat zazemňováním tůní a zarůstáním celého území dřevinami.

Ponechání plochy přirozenému vývoji by pomalu ale jistě přineslo zánik popsaného cenného biotopu. Z tohoto důvodu jsou zde od 90. let 20. století občasné realizovány technické zásahy, které nahrazují přirozený vývoj toku a jeho nivy a startují nová iniciační stadia sukcese.

V tůních se vyskytuje mimořádně zajímavá vodní vegetace. Nejzajímavější jsou bohaté populace dvou druhů **bulblinatek**, z nichž jedna je zákonem

Mapa s trasou NS Tůně U Hajske

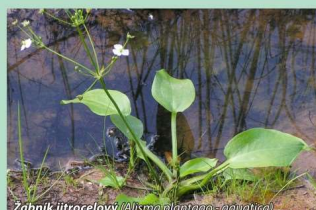
Zatopené jámy - tůně

Mělké tůňky a písčité kopečky (sejpy)

Vodanka žabí (*Hydrocharis morsus-ranae*)

Žabník jitrocelový (*Alisma plantago-aquatica*)

Čolek obecný (*Lissotriton (Triturus) vulgaris*)

Užovka obojková (*Natrix natrix*)

Sedmihlásek hajní (*Hippolais icterina*)

zvláště chráněná, a rovněž zákonem zvláště chráněná **žebratka bahenní**.

Dále ve vodě roste běžný **lakušník vodní** nebo mnohem vzácnější **vodanka žabí**. Z rostlin plovoucích na hladině se zde běžně vyskytuje **okřehek menší**, o něco vzácněji **okřehek trojbrázdý**.

Břehy tůní obsadí **orobinec široolistý**, **zblochan vodní**, **puškvorec obecný** nebo **zevar vzpřímený**. V mělké vodě u břehu roste hojně **halucha vodní** a **žabník jitrocelový**.

Ze zvláště chráněných rostlin zde rostou ještě slabě populace druhů **zevar nejmenší** a **vrbina kytkokvětá**. Z ostřic je zajímavějším druhem **ostřice nedošachor** s převýslými klásky.

Biotop zdejší přírodní památky zahrnující soustavu tůní vyhovuje obojživelníkům. Ve zdejších tůních byly ověřeny tři druhy čolků. Největší z nich je tmavě zbarvený **čolek velký**, drobnější a světlejší je **čolek obecný** a ve vodní fázi nejpestřeji zbarvený je **čolek horský**.

Z žab zde v početných populacích žijí **skokan zelený**, **kuňka obecná** a **rosnička zelená**, méně početné jsou populace druhů **ropucha obecná**, **blatnice skvrnitá** a **skokan štíhlý**.

Možná zahlédnete **užovku obojkovou**, dlouhého, šedě zbarveného hada se žlutými půlměsíčitými skvrnami za hlavou. Užovka výborně plave a loví ve vodě žáby, pulce, plže a hmyz. Všechny jmenované druhy obojživelníků a plazů jsou zákonem zvláště chráněné.

Nezajímavé není ani ptačí společenstvo zdejší přírodní památky. Typické jsou nivní a mokřadní druhy ptáků jako je **cvrčilka říční**, **cvrčilka zelená**, **sýkora lužní**, **strnad rákosní** nebo **sedmihlásek hajní**. Z druhů dle zákona zvláště chráněných je odtud doložen výskyt silně ohrožených druhů **krutihlav obecný** a **žluva hajní**, z ohrožených druhů **tuhýk obecný**, **lejskek šedý** a dravec **moták pochop**.

Naučná stezka Tůně u Hajske byla realizována ve spolupráci se společností NET4GAS, generálním partnerem ČSDP, Jihočeským krajem a Městem Strakonice.

